

My Personal Challenge A2

Мога да се справя с лични предизвикателства.

Базово обучение по предприемачество

Определям приоритетите за моите джобни пари

Учениците се упражняват с предварително определена парична сума. Те съставят бюджетен план, записват си разходите и дискутират причините за отклоненията. Така те се научават да вземат решения, както и какво означават понятия като лукс и основни потребности.

Материали за учителите

В материалите провеждането на предизвикателствата е описано детайлно, стъпка по стъпка, за да се даде възможност за директното им използване в класната стая. Материалите за учителите се прилагат заедно с материалите за учениците (=Работни листове).

Знакът „➡“ е използван за работна задача, която служи за задълбочаване на знанията и се прави по избор. Съответните работни листове се намират в документа „Допълнителни материали за учениците“. Всички документи са публикувани на интернет страницата www.youthstart.eu.

Програмата Youth Start Entrepreneurial Challenges

е базирана на TRIO-модела за предприемачество – www.youthstart.eu

Базисно обучение по предприемачество	Култура на предприемачеството	Гражданско обучение по предприемачество
 Idea Challenge Hero Challenge	 Empathy Challenge Storytelling Challenge Buddy Challenge	 My Community Challenge
 My Personal Challenge Lemonade Stand Challenge	 Perspectives Challenge Trash Value Challenge Open Door Challenge	 Volunteer Challenge
 Real Market Challenge Start Your Project Challenge	 Extreme Challenge Be A Yes Challenge Expert Challenge	 Debate Challenge

TRIO-моделът е цялостна концепция, която обхваща три области:

„**Базово обучение по предприемачество**“ разглежда базисната квалификация, свързана с предприемаческо мислене и поведение, компетентността за разработване на собствени идеи и уменията да ги реализираш гъвкаво и иновативно.

„**Култура на предприемачеството**“ се свързва с насърчаването на култура на открито приемане на новостите, култура на емпатия, на екипност и креативност, на целенасоченост и собствена инициатива, но също така и осъзнаване и готовност за поемане на риск. „**Гражданско обучение по предприемачество**“ цели укрепването на социалната компетентност на граждани, които да поемат отговорност за себе си, за другите и за околната среда.

Всяко от **18-те предизвикателства** е замислено като „**семейство**“, което е включено в една от изброените по-горе три области на TRIO-модела, като отделните семейства-предизвикателства обхващат различни образователни нива. Обозначенията върху материалите за обучение показват нивото, за което са предназначени:

A1 – начална степен, **A2** – прогимназиална степен, **B1, B2 и C1** – различни нива на горната гимназиална степен. Всяко следващо ниво надгражда предходното.

Методически указания

Тема	Какво искам да направя със своите джобни пари
Ниво	A2
Фамилия предизвикателства	В живота постоянно трябва да вземаш решения. Добре е, ако още от малък се научиш как да правиш това целенасочено. Децата от началното училище преценяват колко струва един продукт или услуга. След това те проучват и получават усещането за цена и стойност. Учениците от прогимназията по примера за джобните пари се научават как по-добре може да се справят с бюджета при ограничени ресурси. В гимназията става дума за големи придобивки. Младежите осъзнават, че за първия мотор или първата почивка трябва да се обмислят освен финансови и редица други въпроси.
Продължителност	3 (включ. ➔ 5-6) учебни единици
Идеята зад това предизвикателство	Учениците се провокират да помислят как биха могли да определят приоритетите си, за да се справят с джобните си пари, съотв. с парите, предоставени им по друга причина. Те се учат да разработват стратегии как да боравят с ограничени ресурси, обменят в клас опит за резултатите и след това сами оценяват своето планиране на бюджета. Като допълнителна задача те изработват с помощта на основни указания писмен доклад за своя опит.
Предприемачески компетенции съгласно Референтната рамка	<p>Мога да обясня как например търсенето и предлагането определят цената на една стока на пазара.</p> <p>Мога да разработвам творчески идеи, да решавам проблеми. Занимават ме теми, свързани с ориентирано към бъдещето икономическо и обществено поведение и преценявам възможностите си да дам своя принос в рамките на ежедневието си.</p> <p>Мога да планирам изразходването на джобните си пари.</p> <p>Мога да направя личен бюджет и да сравня в един кратък период дали действително се справям със своя бюджет.</p>
Езикови компетентности	<p>Мога да ползвам изучена лексика устно и писмено.</p> <p>С помощта на основни въпроси мога да напиша доклад за опита си.</p>
Лексика (на учебни плакати)	Приоритет, стойност, цена, ресурси, джобни пари, приходи, разходи, лукс, основни потребности

Проверка на компетентностите	<p>Анализ как могат да се определят приоритетите при ограничени ресурси. Съставяне на бюджетен план за джобните пари, съотв. с парите, предоставени на някого по една или друга причина за определен период (индивидуално).</p> <p>Писмена саморефлексия (индивидуално).</p>
Предварителни знания и умения	<p>Учениците имат опит в пазаруването и познават цените на продуктите за ежедневието.</p>
Активиране Концентрация	<p>На следните адреси ще намерите кратки, леки упражнения за активиране и концентрация както и бдителност (вкл. кратки видеа) Изберете в зависимост от ситуацията едно или повече от предложените упражнения: www.youthstart.eu или на www.youthstartbg.weebly.com/</p>
Подготовка	<p>„Торба пълна с възможности“</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 или повече торбички (зависи от големината на класа) • 15 предмета с различна материална респ. идеална стойност се разпределят различно в торбите: напр. захар, фъстъци, билети за кино или спортна среща. Може в една торбичка да има два предмета, а в друга – пет. В една торбичка трябва да има толкова предмета, колкото са членовете на групата, т.е. пет члена в групата – пет предмета. <p>Работен лист 1: Да се копира за всеки ученик план за джобните пари/финансов план, като при възможност се препоръчва използването на Excel файл на компютъра.</p> <p>Да се копират за всеки ученик Работен лист 2 и 3.</p> <p>➡ Да се копират за всеки ученик а работни листи 1,2 и 3 в случай, че се използват допълнителни материалите за задълбочаване.</p>
Провеждане	
Работна стъпка 1	<p>Разпределяне на групите за „Торба пълна с възможности“. Класът се разделя на групи от по 4 до 7 ученици. Всяка група получава по една торбичка, която в началото не трябва да отваря.</p>
Работна стъпка 2	<p>Стойност</p> <p>Всяка група разполага с 3 до 5 минути. Отваря се торбичката и трябва да се прецени каква стойност имат различните предмети. Всеки ученик трябва да подреди върху лист предметите според личната си представа за стойността им (не е задължително да съвпада с действителната цена на предметите).</p>
Работна стъпка 3	<p>Разпределяне на предметите</p> <p>За тази стъпка също са предвидени от 3 до 5 минути време. Групата обсъжда заедно какви възможности има за разпределяне на предметите.</p>

Работна стъпка 4	<p>Трябва да бъде намерено решение/компромис. Ако не е възможен компромис, не може да се направи разпределяне на предметите. Всеки възможен вариант на разпределение (напр. според броя на хората в групата, според съответната стойност, на случаен принцип) се записва на картонче.</p> <p>Дискурс</p> <p>Учителят първо изяснява в кои групи предметите са разпределени, съответно не са разпределени.</p> <p>След това учителят заедно с всички ученици разглеждат въпросите по-долу. Учениците трябва да се включат в отговорите на въпросите:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Защо различните предмети имат за различните хора различна стойност? (Какво повлиява на нашето разбиране за стойност на различните предмети?) • Как е подхождала групата при избора на начин за разпределяне на предметите? На този въпрос трябва да отговорят групите, направили разпределяне. • Какви проблеми са възникнали и как са били решени? На този въпрос трябва да отговорят групите, които не са направили разпределяне.
Работна стъпка 5	<p>Методите на разпределяне могат да бъдат: напр. лотария, разпределяне според нуждите, покупка на предмета с джобни пари, съотв. с пари предоставени по друга причина, размяна срещу друг предмет. Учителят събира на една дъската всички модели, които са записани на картончетата и евентуално добавя други възможности.</p> <p>Обобщаване</p> <p>Учениците трябва да разсъждават по въпроса с какви методи в нашето ежедневие става разпределянето напр. в семейството или в общността, където учениците живеят. Обобщаването трябва да се тематизира с помощта на следните въпроси :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Как би било възможно разпределянето на пет билета за кино в класа? • Какви предимства и недостатъци би имал избраният вариант за разпределяне?
Работна стъпка 6	<p>Планиране на бюджета (Работен лист 1)</p> <p>а) Работейки по двойки учениците планират използването на джобните пари за седмица съответно за един месец. Посочва се как се определят собствените приоритети и как трябва да бъдат изразходени парите за дадения период. Учителят задава еднаква сума джобни пари за всички екип. Работен лист 1 е един Excel файл. Ако няма възможност</p>

Работна стъпка 7

упражнението да се направи с компютър, работния лист може да се раздаде като копие.

- б) След планирането с една предварително зададена сума работата в следващата стъпка продължава с действителните суми. Учениците планират разходите си, изхождайки от техните действителни джобни пари. Ако има ученици, които не получават джобни пари, то те могат да планират със сумата, предоставена им за рождения ден или по друг повод. За този случай в Работен лист 1 има вариант 2 „Преглед на разходите“. Така се цели да се избегне попадането в неудобна ситуация на учениците, които не получават джобни пари.

Учениците записват за период от една седмица съотв. месец (в клас или в зависимост от времето, с което разполагат, като домашна работа) своите действителни разходи и ежедневно разсъждават върху това.

- в) В пленум се обсъждат и анализират причините за отклонението на действителните разходи от планираните („трябва“ и „е“). Целта е да се открият различните причини за отклоненията.

Рефлексия (Проверка на компетентностите) вкл. ➤ Стъпки

- а) ➤ Стъпка: Учениците пишат кратък отчет как е протекла работата по планирането на джобните пари. В допълнителните материали за учениците ще намерите ➤ Основна информация с точно обяснение на процеса. ➤ Работен лист 1 предлага структура за изработването на отчета.

- б) ➤ Стъпка: С помощта на картата за оценка (виж ➤ Работен лист 2) учениците анализират изготвения от тях отчет.

- в) Учениците оценяват сами своите планове за джобните пари (виж Работен лист 2: Самооценка на плана за бюджета)

- г) Самооценка в края на урока (Работен лист 3)

Този тест трябва да се проведе индивидуално. Всеки ученик трябва да се самооцени. Прочетете бавно, на глас всяко твърдение. Дайте време на учениците да размислят и да се оценят сами, заграждайки смайлове. Възможно е да се наложи твърденията да бъдат онагледени с примери . Накрая може да съберете отговорите или да ги използвате като основа за дискусия в класа.

- д) ➤ Стъпка: Обобщение на самооценката/ ➤ (Работен лист 3)

Тази стъпка трябва да се изпълни самостоятелно или по двойки. Всеки ученик трябва да има собствено копие. Прочетете заедно с учениците всеки въпрос и им дайте достатъчно време, да запишат своите отговори. Използвайте обобщаващия работен лист като основа за една

	заклучителна дискусия. Този работен лист е идеален, за да покаже на родителите какво е научил/а техният син/ тяхната дъщеря!
Контекст в рамките на програма - Предизвикателства	Това предизвикателство се базира на „ My Personal Challenge“ от ниво A1 и служи като основа за предизвикателствата от по-горното ниво.
Списък на линковете	За проекта You th Start Entrepreneurial Challenges: www.youthstartproject.eu Допълнителни учебни материали (включително филми): www.youthstart.eu филм: Джобни пари – Какво да си купя? филм: Предлагане и търсене – Как функционира пазарът? http://www.sparefroth.at/de/Geld-Wissen/Sparefroth-TV
Условия за ползване	Всички материали за учители и ученици, разработени в рамките на Youth Start Entrepreneurial Challenge, са под лиценза на Креатив комънс (Creative-Commons-Lizenz). Можете да размножавате и разпространявате материалите във всякакъв формат или среда, но само при коректно назоваване на имената. Няма право да използвате материалите с комерсиална цел. Можете да обработвате материалите, но да ги разпространявате само под същия лиценз както оригинала. Точните подробности по лиценза ще намерите на интернет страницата: http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.de Екипът на Youth Start Team ще се радва, ако се свържете с нас: от една страна за свързване с националните партньори и техните предложения и от друга – за подпомагане реализацията на проекта. e-mail: siop_smartstarteurope@abv.bg ; office@ifte.at
Автори Издатели	Йоханес Линднер (автор и издател), Гералд Фрьолих (автор и издател), Чадуик Уилиамс (автор Проверка на компетентностите) Ева Ямбор (издател), Горанка Недева (издател)
Графично оформление	Валентин Майерхофер(оформление), Петер Щромбергер (пиктограми)
Превод Редактор	Зоя Каприева Горанка Недева (редактор), Мая Гешева (редактор)